

TUSSA

Olje - og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
02/2351-40	
DATO 14 FEB. 2003	
AN 501 ✓	EKSP.

TUSSA KRAFT AS

Langemyra 6
6150 Ørsta

Telefon: 70 04 62 00

Telefaks: 70 04 62 01

E-Post: firmapost@tussa.no

Internett: www.tussa.no

Bankkto: 6562 05 11573

Foretaksregisteret:
NO 916929 641 MVA

Dykkar ref.:

Vår ref.:
ED/LT

Journal-/arkivnr.:
TK 00030-/015.01

Dato:
13.02.2002

FRÅSEGN – ENDRINGAR I INDUSTRIKONSESJONSLOVA OG VASSDRAGSREGULERINGSLOVA

Vi har registrert at departementet vil setje ned eitt breitt samansett utval som skal utgreie heimfallsordninga. Det er vi glade for og ser i første omgang med spenning fram til samansetjing, mandat og i neste omgang fram til utvalet si tilråding.

Vi vil likevel oversende fråsegna frå Tussa Kraft som vart handsama i styremøte den 7 februar.

Med vennleg helsing
TUSSA KRAFT AS
Elling Dybdal
Elling Dybdal
Adm.dir.

Vedlegg: Fråsegn

Kopi m/vedlegg:
Stortingspolitikarane i Møre og Romsdal
Stortingspolitikarane i Sogn og Fjordane
Møre og Romsdal fylkeskommune
Sogn og Fjordane fylkeskommune
EBL
KS

Fråsegn til OED sitt framlegg til endringar i industrikonsesjonslova og vassdragsreguleringslova sine vilkår om heimfall

1 Generelt

Det vert synt til OED sitt høyringsbrev dgs. 29.11.02.

Denne fråsegna er handsama i styret i Tussa Kraft AS og har klare politiske standpunkt. Desse standpunkta er ikkje i motstrid til selskapet sine langsiktige og rasjonale forretningsinteresser, heller tvert imot - dei er samanfallande. Grunnen til at Tussa oversender fråsegn er at konsernet vil bli direkte og negativt påverka av framlegget til endringa av vilkåra, og dette vil vi meddele departementet direkte.

Tussagruppa disponerer følgjande kraftverk med tilhøyrande nøkkeltal:

Kraftverk	nathk	Installert effekt MW	Årleg produksjon GWh
Tussa	43117	64	258
Åmela	18402	33	126
Sørbrandal	6313	7,3	40
Bjerdal	3692	3,2	27
Dale	3683	5,2	24
Gjerdsvik	2050	5,2	13
Vatne	1843	2,5	12
Kopa	1691	2,6	17
Ulsteindalen	1050	1,2	4,5
Kolfossen	1038	1,6	10
Vartdal	878	0,4	3,3
Neset	490	0,4	2,5

Tussa er i hovudsak eigd av kommunar på søre Sunnmøre, og eventuelle negative konsekvensar for Tussa, vil ha høvesvise negative konsekvensar for dei.

Aksjonær	A	B	SUM	Prosent
Ørsta kommune	309	747	1056	26,57
Herøy kommune	137	376	513	12,91
Volda kommune	0	484	484	12,18
Tafjord Kraft AS	438	0	438	11,02
Tussa Kraft AS	379	0	379	9,53
Ålesund kommune	0	580	580	14,59
Hareid kommune	0	201	201	5,06
Vanylven kommune	21	176	197	4,96
Ulstein kommune	29	58	87	2,19
Sande kommune	0	28	28	0,70
Hornindal Kraftlag AS	12	0	12	0,30
SUM	1325	2650	3975	100,00

2 Konklusjon

Vi vil gi uttrykk for dei prinsipielle standpunkta våre, samt kommentere enkelte tilhøve knytt til framlegga i høyringsnotatet.

Vi vil sterkt rå til at kommunar og fylke, som ønskjer det, framleis skal kunne ha evigvarande disposisjonsrett til vassfall. Dette kan sikrast i eit langsiktig perspektiv ved at kommunar og fylke skal kunne leige ut fall og anlegg til selskap med ikkje diskriminerande eigarskapsreglar og med eit kommunalt heimfall ved utløpet av leigeperioden. Dette kunne truleg vore gjort med mindre modifikasjonar i dagens lovverk, og det kunne faktisk vere ein høveleg modell for staten i høve Statkraft også. Etter vårt syn vil dette vere tilfredsstillande både med omsyn til ESA sine krav om eigarnøytralitet og ønska om å effektivisere bransjen. Viss dette ikkje er ein akseptabel modell, har truleg departementet andre motiv i saka enn effektivisering og eigarnøytralitet. Det vil då vere naturleg å spekulere i om motiva er storstilt statleg nasjonalisering av bransjen. Konsekvensen av dette ville vere ei utholing av eigedomsretten, og tilliten til at staten vil respektere eigedomsrett blir sterkt svekkja. Og det er nærliggjande å spørje om kva er den neste "juvelen" staten vil skaffe seg og kva eigedomsrett staten då vil køyre over.

Dei positive elementa i framlegget kjem klårt i bakgrunnen fordi framlegget i praksis vil gjere slutt på den lokale og regionale eigarskapen. Dette er ikkje berre ei energipolitisk sak, men også ei industripolitisk sak. Kraftselskapa har vore, er og vil vere svært viktige støttespelarar i utviklinga av lokalsamfunn. Med den utviklinga vi ser med nedlegging og utflagging av industriarbeidsplassar, vil truleg kraftselskapa bli endå viktigare for lokalsamfunna framover. Ein annan konsekvens av framlegget vil vere at makt blir flytta frå lokaldemokratiet til sentraldemokratiet. Vi er overtydde om at lokaldemokratiet er betre skikka enn sentraldemokratiet til å forvalte dei lokale og regionale ressursane som kraftselskapa i dag rår over.

Om kommunane ikkje skulle få ført vidare liknande disposisjonsrettar som i dag, er det sett frå ein lokal ståstad like greitt å oppheve heile heimfallsordninga. Staten har gjennom eigarskap i dag sikra seg rundt 50 % av norsk vasskraftproduksjon, og det gjeld også dei største verka. Med det er ein vesentleg del av norsk produksjonskapasitet sikra for staten. Trengst det meir? Ved ei eventuell oppheving av heimfallsordninga er vi overtydde om at kommunane vil vere parate til å ta ansvaret for å sikre at vasskraftressursane vart under langsiktig og lokaldemokratisk kontroll gjennom til dømes privatrettsleg heimfall av kraftverk til kommunane.

Viss heimfallsordninga skulle bli gjennomført i samsvar med framlegget, vil Tussa Kraft AS som er ei eiga juridisk eining etter norsk lov, krevje erstatning for tapa vi vil bli påført. For oss ville det vere naturleg å krevje marknadsvardi på heimfallstidspunktet med oppgjær då. Ein slik oppgjersmåte vil medføre at det med omsyn til eit eventuelt aksjesalstidspunkt ville vere økonomisk indifferent når eigarar sel seg ut i forhold til heimfallstidspunktet. På denne måten ville ein også unngå at det vart eit stort salsomfang med det same lovendinga vart sett i verk.

Oppsummering i prioritert rekkjefølge

- I. Kommunar og fylke må framleis ha rett til å ha evigvarande eigarskap i konsesjonspliktige fallrettar og ha rett til å leige dei ut til selskap med ikkje diskriminerande eigarskapsreglar og med kommunalt heimfall til utleigar av kraftverk og anlegg etter leigeperioden.
- II. Om det ikkje blir opna for punkt I, må heile heimfallsordninga opphevast, eventuelt med statleg forkjøpsrett.
- III. Om det ikkje blir opna for punkt II heller, må kravet vere full marknadsbasert økonomisk kompensasjon for alle som får redusert rettane sine.

Det er positivt at det blir teke sikte på at lovverket legg til rette for eigarnøytralitet i kraftbransjen. Dette vil gjere eigarpartar i kraftbransjen meir omsetjelege, noko som truleg vil auke eigarane sine verdiar. I neste omgang vil dette leggje press på selskapa til å levere betre resultat og bransjen som heilskap vil bli meir effektiv. Ein føresetnad for dette er sjølvstøtt eigarskapsoverdragingar ikkje skal krevje konsesjonshandsaming utover det annan norsk industri er pålagt. Vidare er det positivt at departementet har føreslege å auke grensene for konsesjonsplikt frå 1.000 naturhestekrefter til 4.000 naturhestekrefter. Denne grensa kunne gjerne vore heva ytterlegare. Då vi lever i langsiktig symbiose med lokalsamfunna der vi driv, ser vi det som naturleg at dei kommunale rettane til konsesjonsavgift og uttak av konsesjonskraft framleis følgjer dagens grenser på 1.000 naturhestekrefter.

3 Prinsipielle standpunkt

3.1 Heimfallsreglar

Statleg kontroll og styring av naturressursar er grunngevinga for at så godt som alle kraftverk over 4000 naturhestekrefter skal bli underlagt eit statleg heimfall. Etter vårt syn har departementet i liten grad utgreia andre heimfallsmodellar som kan sikre dei overordna politiske omsyna utan å gripe inn i eigedomsretten. Det eksisterer ei rad slike modellar, kommunalt heimfall, ressursheimfall, opsjonsalternativ der det vert gitt lovheimel for å kunne påleggje heimfallsvilkår dersom viktige samfunnsomsyn tilseier det og transaksjonsheimfall som er utløyst av reelle sal eller omdanningar.

Etter synet vårt finst det klare og gode alternativ til det som departementet har føreslege, og vi vil difor sterkt rå til at kommunar og fylke, som ønskjer det, framleis skal kunne ha evigvarande disposisjonsrett til vassfall. Vi vil føreslå at dette blir gjort ved at kommunar og fylke skal kunne leige ut fall og anlegg til selskap med ikkje diskriminerande eigarskapsreglar og med eit kommunalt heimfall ved utløpet av leigeperiode. Grunnen til at kommunar og fylke må få halde fram med slik disposisjonsrett er at kraftverdiane i Noreg i stor grad har vorte skapt gjennom lokal dugnad. Det har då vore ytt konkret arbeidsinnsats og drive pengeinnsamling og utan at staten har vore særleg medverkande. At staten no på denne måten vil røve til seg verdiar som er basert på lokale ressursar og skapt gjennom lokal dugnadsinnsats, verkar både historieløst og umoralsk.

Situasjonen i dag er at staten i grove trekk gjennom sin eigarskap kontrollerer eller har dominerande posisjon på i underkant av 50 % av norsk vasskraftproduksjon. I tillegg har storsamfunnet i dag sikra seg ein vesentleg del av grunnrenta frå vasskrafta i form av skattar og avgifter. Det verkar noko panikkarta at staten i ein slik situasjon må sikre seg nær 100 %.

3.2 Økonomiske konsekvensar

Framlegget inneber at det blir slutt på lokalt eigarskap til produksjonsselskapa. Eigeomsretten, kapitalen og styringa blir overført til staten utan kompensasjon. Ettersom ein stor del av energiverksemdene er eigd av fylkeskommunar og kommunar, har lovframlegget stor regionalpolitisk verknad. Konsekvensane på dette området er klart negative for lokal Noreg. Framlegget medfører også at medan staten overtek selskapsaktiva, blir kommunane sitjande att med gjelda. Denne skal nedbetalast før eigeomsretten blir overført og får på den måten innverknad både på lånevilkår og det utbyte eigarane kan få.

Framlegget inneber overføring av millionbeløp frå Tussa og kommunane (20-40 mill kr no med dagens pengeverdi) og milliardbeløp (2-5 mrd. kr no med dagens pengeverdi) frå kommunane og fylka i landet.

Medan eigarkommunane ikkje blir tilbode kompensasjon, skal vertskommunane gjevast milliardverdiar på heimfallstidspunktet. Dei same kommunane nyt allereie og med dagens ordningar godt av store konsesjonskompensasjonar. Med den store omlegginga som er føreslått er det nærliggjande å spørje kva som er den historiske lovgrunngevinga for at vertskommunane skal få inntil 15 % av alt heimfall, eller opptre departementet politisk taktisk for å splitte eventuell kommunal motstand mot omlegginga.

3.3 Erstatning

Framlegget medfører at eigeomsretten til kraftverk generelt blir overført frå kraftselskap til staten om vel 75 år utan noko form for erstatning anna enn til private eigarar i kraftselskap. Standpunktet vårt er at ei eventuell endring må gjennomførast utan at selskapet sin verdi blir redusert og dermed eigarane sine verdiar. Dei fleste energiverk er i dag aksjeselskap og er eigne juridiske einingar etter norsk lov og har då sjølv sagt eigne rettmessige krav til å få kompensasjon for fråøva rettar. Om departementet kanskje har det juridiske på si side, har dei i alle fall ikkje støtte sett frå ein moralsk ståstad. Store kraftverdiar i Noreg har opp gjennom historia vorte skapt gjennom lokal dugnadsinnsats. Det vart då ytt konkret arbeidsinnsats og drive pengeinnsamling og utan at staten har vore særleg medverkande. At staten no på denne måten vil røve til seg verdiar som er basert på lokale ressursar og skapt gjennom lokal dugnadsinnsats, verkar både historielaut og umoralsk. Ei eventuell erstatning må svare til full marknadsverdi for dei heimfalne anlegga og med oppgjær på heimfallstidspunktet. Ein slik oppgjersmåte vil medføre at det med omsyn til eit eventuelt aksjesalstidspunkt ville vere økonomisk indifferent når eigarar sel seg ut i forhold til heimfallstidspunktet. På denne måten ville ein også unngå at det vart eit stort salsomfang med det same lovendinga vart sett i verk.

3.4 Grense for konsesjonsplikt

Det er gjort framlegg om at grensa for konsesjonsplikt blir heva frå 1000 naturhesterkrefter til 4000 naturhesterkrefter. Tilsvarande om lag 5 MW installert effekt. Denne vinteren, men også den generelle forsyningssituasjon gjer det viktig at det blir lagt til rette for nyinvesteringar. Det er framleis potensiale for småkraftverk i Noreg, og for å få utvikla prosjekta, er forenkla konsesjonsprosedyre eit viktig element. Det vil også vere i tråd med ønska om effektivisering av statleg byråkrati. På denne bakgrunn ser vi gjerne at grensa for konsesjonshandsaming blir heva ytterlegare. I økonomisk samanheng vil eit kraftverk på 5 MW ha ei årleg økonomisk omsetning på 3-5 mill kr. Behovet for eit eventuelt statleg heimfall av så små anlegg burde også vere lite.

Vi ser det som naturleg at dei kommunale rettane til konsesjonsavgift og uttak av konsesjonskraft framleis følgjer dagens grenser på 1.000 naturhesterkrefter.